

Kedvencem Gruberova, kedvencem a bel canto

A videóknál elhangzó idézetek

Gruberova

A magyar nyelvet egykor jól beszéltem, de mára sajnos sokat felejtettem. 16 évig Ausztriában éltem, a lányaim ott születtek. Hogy is mondják? Ahol az ember szülei vannak – Gruberova innen kezdve magyarra váltott –, ott a haza. Aztán, ahol a gyerekek vannak, ott van a haza. Majd Svájcba költöztünk, így ott lett a haza.

Bécsben az Éj királynője mellett sok apró szerepben kellett fellépnem. Minden szolgálólányt és komornát eljátszottam. Halálosan boldogtalan voltam, és úgy éreztem, hogy néhány pályatársnőmnél jobban énekelném a Traviátát. Ez a fajta büszkeség nagyon veszélyes a korai éveken. Ma csak azt mondhatom: boldog lehetek, hogy mindez így történt. Nem használtam el, sok energiát, erőt és hangot takarítottam meg.

Indulásom éveiben természetesen sokszor hallgattam Callast. Nem azért, hogy utánozzam, hanem hogy megismerjem, miként bánik egy szóval, hogyan árnyal egy-egy kifejezést, hogyan találja meg a saját érzéseit a zenei frázisokon keresztül. Teljesen elvarázsolt. A hangképzés szempontjából viszont nem volt minden rendben Callasnál, valószínűleg emiatt ment korán tönkre a hangja. Mégis: Callas fenomen volt, bár véleményem szerint az ő igazi területe Verdi és Puccini.

Szerencsés pillanatban történt a találkozásom Donizettivel. Akkor érkeztem el egy olyan kereszteződéshez, ahol döntenem kellett: vagy elindulok például a Jenufa felé, és onnan már nincs tovább, vagy keresem a Verdi-hősnőket, de az az út sem visz túl messzire. Vagy választom a hosszabb utat, amin lassabban lehet haladni, ugyanakkor több felfedeznivaló várhat rám.

Nem vagyok a modern rendezések ellen, mert változik a világ. Ám ha a rendező a zene ellenében dolgozik, azt elszomorítónak tartom, mert így az opera az alapvető értékeit vesztheti el. Egy klasszikus operát konténerbe „álmódni” a fantázia, az ízlés hiányát, a szépség fontosságának hanyatlását mutatja. Egyszer majdnem elmenekültem, amikor Ljubimov Firenzében a Rigolettót rendezte. A színpadon Rigoletto mellett Sztálin, Hitler és Chaplin állt. Volt egy hintaféleség is, aminek Gildát a halála után a mennyekbe kellett volna vinni. Ez önmagában nem zavart volna, de technikailag kivitelezhetetlen volt, és amúgy neveléses is.

Nagy szerelmem Bellini. Kívánságlistámon a Norma egészen elől áll. Tiszteletben tartom ezt a művet, szükségem van még egy kis időre. Természetesen néhányan megpróbálnak befolyásolni. De nem engedem, hogy más mondja meg helyettem, mikor énekeljem el a Normát. Még előttem áll. Nem hagyom magam eltéríteni.

Források:

<https://fidelio.hu/zenes-szinhaz/a-foldre-szallt-diva-97381.html> (2009. dec. 21.)

http://www.gruberova.com/int_mhi.htm (Magyar Hírlap, 1997. január 28.)

Kritika

A Staatsoper különleges hangszerként tartotta hosszú éveken át Gruberovát. A pirosbetűs Varázsfuvola-matinékon ki lehet csomagolni tüchtig albérletéből, belibben két és fél jelenet erejéig, elpetárdázza a hét magas, háromvonalas f-et és a többi zseniális, elmebeteg hangot – hisz nézőpont kérdése, hogy a kényelmes zsöllyéből vagy az énekesi koncentráció felől elemezzük-e. Aztán irány a szoba-konyha a következő telefonhívásig.

Éj királynő Éj királynőt követ, mindig csak azt. De igazi, királynői Éj királynők ezek! Gruberova mintha gúnyt űzne a tökéletességgel adós maradt kollégákból. Holmi kiizadt, fémes nyikkantásaik helyett a csúcshangokat elő sem írt, finom halkítással adja elő. S ami biztos fokmérő a testetlen csicsergés mellől gyakran hiányzó drámai izzásra: a bosszúária végső szava, a szopránok számára kellemetlen, egyvonalas g-be letett „Schwur”. Ha ezt az „eskü” szót telibe találva, szikrázóan vibrálva, s nem ernyedten lökik oda, akkor igazi különlegesség: macskahajlékonysága ellenére drámai koloratúrszoprán bontakozik ki az albérlet szürkességéből!

Karl Böhm 1976-ban az Ariadné Naxosban című Richard Strauss-operára castingol. Gruberova elfűjja Zerbinetta gályarabság-hosszúságú és -nehézségű jelenetét, amelyhez ráadásul nem is elég a bosszúmaszk fortisszímója mögül vokalizálni, humor és könnyedség is szükségeltetik hozzá. A halott szerző összes fülsértő próbaélményét hallani véljük, ahogy az öreg és enervált Böhm hirtelen fellelkesül: „Drágám, ha ezt Strauss megérhette volna...!” Ez az a pillanat, amikor megszületik – épp tíz év „túlhordás” után – Edita Gruberova magasság- és mélység-világverő koloratúrszopránja.

Forrás:

<https://fidelio.hu/zenes-szinhaz/trillalany-98413.html>